

УДК 338.45:621

[https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-4\(4\)-803-817](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-4(4)-803-817)

Павлова Олена Миколаївна доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки і торгівлі, Волинський національний університет імені Лесі Українки, просп. Волі, 13, м. Луцьк, 43025, <https://orcid.org/0000-0002-8696-5641>

Павлов Костянтин Володимирович доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки і торгівлі, Волинський національний університет імені Лесі Українки, просп. Волі, 13, м. Луцьк, 43025, <https://orcid.org/0000-0003-2583-9593>

Бортнік Антон Володимирович аспірант кафедри економіки і торгівлі, Волинський національний університет імені Лесі Українки, просп. Волі, 13, м. Луцьк, 43025, <https://orcid.org/0009-0007-4613-7722>

Волошин Андрій Ігорович студент кафедри економіки і торгівлі, Волинський національний університет імені Лесі Українки, просп. Волі, 13, м. Луцьк, 43025, <https://orcid.org/0009-0001-2116-3912>

Мельник Олександр Олександрович студент освітньої програми магістр за спеціальністю «076 Підприємництво та торгівля Волинський національний університет імені Лесі Українки, просп. Волі, 13, м. Луцьк, 43025, <https://orcid.org/0009-0002-5698-7281>

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ПРОЄКТІВ У ПІДПРИЄМНИЦТВІ, ЛОГІСТИЦІ ТА ТОРГІВЛІ

Анотація. В сучасному світі підприємництво, логістика та торгівля є важливими галузями господарської діяльності, що відіграють ключову роль у формуванні економічного розвитку країн та регіонів. Зростаюча конкуренція та мінливі умови ринку ставлять перед підприємствами і логістичними та торговельними організаціями безперервну необхідність адаптації та вдосконалення своєї діяльності. Однією з ключових складових успіху в цьому контексті є ретельна методологічна оцінка проєктів, яка дозволяє приймати обґрунтовані рішення, оптимізувати ресурси та мінімізувати ризики. Методологічні підходи до об'єктивної оцінки проєктів у підприємстві, логістиці та торгівлі є передумовою для ефективного управління бізнес-процесами та стратегічним розвитком підприємств різного виду. Вони

відображають сучасні тенденції у галузі, враховують різноманітні аспекти оцінки, від фінансових показників до соціальних та екологічних вимірів. Стаття спрямована на розгляд різних методологічних підходів до оцінки існуючих проектів у підприємстві, логістиці та торгівлі, їх порівняння та аналіз їхнього впливу на прийняття стратегічних рішень в бізнес-середовищі. Систематизовано різні підходи до оцінки проектів, проаналізовано їхні переваги та недоліки, ідентифіковано найбільш ефективні методи та інструменти для використання в конкретних умовах підприємницької, логістичної та торговельної діяльності. Поглиблено розуміння методологічних аспектів оцінки проектів, а також надано практичні рекомендації для впровадження їх у реальність управління, сприяючи зростанню ефективності підприємств та логістичних торговельних організацій. Узагальнюючі результати спрямовані на систематизацію та аналіз методологічних підходів до оцінки проектів у сферах підприємництва, логістики та торгівлі з метою визначення їхнього впливу на прийняття стратегічних рішень. Основною метою було надати підприємствам та торговельним і логістичним організаціям інструментарій для більш обґрунтованого та ефективного управління проектами з метою забезпечення їхнього стабільного розвитку та конкурентоспроможності. В ході виконання поставлених завдань було проведено огляд та ідентифіковано основні методологічні підходи до оцінки проектів у підприємстві та торгівлі. Порівняння цих підходів дозволило визначити їхні переваги та недоліки у контексті практичного застосування. Також був проаналізований вплив цих методологій на прийняття стратегічних рішень у бізнес-середовищі. Отримані результати дозволяють підприємствам та торговельним і логістичним організаціям краще розуміти, які методи оцінки проектів можуть бути найбільш відповідними для їхніх потреб та ситуацій. Крім того, вони можуть використовувати надані в статті рекомендації для підвищення ефективності та стійкості в глобальному бізнес-середовищі. Результати цього дослідження сприятимуть покращенню процесу управління проектами та прийняття обґрунтованих стратегічних рішень, що є важливим для досягнення успіху в конкурентному світі бізнесу.

Ключові слова: підприємництво, торгівля, проекти, методологія наукових досліджень, логістика, інвестиційна оцінка

Pavlova Olena Mykolayivna Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Economics and Trade, Lesya Ukrainka Volyn National University, <https://orcid.org/0000-0002-8696-5641>

Pavlov Kostiantyn Volodymyrovych Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of Economics and Trade, Lesya Ukrainka Volyn National University, <https://orcid.org/0000-0003-2583-9593>

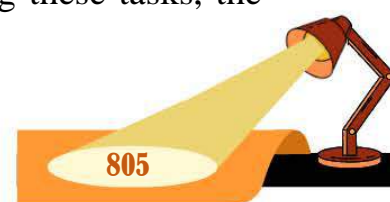
Bortnik Anton Volodymyrovych Postgraduate student of the Department of Economics and Trade, Lesya Ukrainka Volyn National University, <https://orcid.org/0009-0007-4613-7722>

Voloshyn Andrii Igorovich Student of the Department of Economics and Trade of Lesya Ukrainka Volyn National University, <https://orcid.org/0009-0001-2116-3912>

Melnyk Oleksandr Oleksandrovich student of the master's degree program in the specialty "076 Entrepreneurship and trade" at Lesya Ukrainka Volyn National University, Ave. Voli, 13, Lutsk, 43025, <https://orcid.org/0009-0002-5698-7281>

METHODICAL APPROACHES TO PROJECT EVALUATION IN BUSINESS, LOGISTICS AND TRADE

Abstract. In today's world, entrepreneurship, logistics, and trade are important sectors of economic activity that play a crucial role in shaping the economic development of countries and regions. Growing competition and changing market conditions make businesses, logistics, and trade organizations need to adapt and improve their operations. One of the critical components of success in this context is a thorough methodological assessment of projects, which allows for informed decision-making, optimization of resources, and minimization of risks. Methodological approaches to the objective evaluation of projects in business, logistics, and trade are a prerequisite for the effective management of business processes and the strategic development of various enterprises. They reflect current industry trends and consider various aspects of evaluation, from financial indicators to social and environmental dimensions. The article considers different methodological approaches to evaluating existing business, logistics, and trade projects, comparing them and analyzing their impact on strategic decision-making in the business environment. Different approaches to project evaluation are systematized, their advantages and disadvantages are analyzed, and the most effective methods and tools for use in specific conditions of business, logistics, and trade are identified. The understanding of the methodological aspects of project evaluation is deepened, and practical recommendations are provided for their implementation in the reality of management, contributing to the growth of efficiency of enterprises and logistics trade organizations. The summarizing results are aimed at systematizing and analyzing methodological approaches to project evaluation in business, logistics, and trade to determine their impact on strategic decision-making. The main goal was to provide enterprises, trade, and logistics organizations with tools for more informed and effective project management to ensure sustainable development and competitiveness. In fulfilling these tasks, the

main methodological approaches to project evaluation in business and trade were reviewed and identified. Comparison of these approaches allowed us to identify their advantages and disadvantages in the context of practical application. The impact of these methodologies on strategic decision-making in the business environment was also analyzed. The findings allow businesses and trade and logistics organizations to understand better which project evaluation methods may be most appropriate for their needs and situations. In addition, they can use the recommendations provided in the article to improve efficiency and sustainability in the global business environment. The results of this study will contribute to improving the project management process and making informed strategic decisions, which is essential for success in the competitive business world.

Keywords: entrepreneurship, trade, projects, research methodology, logistics, investment evaluation

Постановка проблеми. Постановка проблеми полягає у систематизації та аналізу методологічних підходів до оцінки проєктів у сферах підприємництва, логістики та торгівлі з метою визначення їхнього впливу на прийняття стратегічних рішень. Основною метою є надання підприємствам та торговельним організаціям інструментарію для більш обґрунтованого та ефективного управління проєктами з метою забезпечення їхнього стабільного розвитку, відтворення та конкурентоспроможності.

Завдання дослідження:

1. Провести огляд та ідентифікувати основні методологічні підходи до оцінки проєктів у підприємстві, логістиці та торгівлі.
2. Порівняти різні методологічні підходи з оцінки проєктів, визначити їхні переваги та недоліки у контексті практичного застосування.
3. Аналізувати вплив методологічних підходів на прийняття стратегічних рішень у підприємстві, логістиці та торгівлі.
4. Закріпити отримані результати в практичних рекомендаціях для підприємств та логістичних та торговельних організацій з метою підвищення їхньої ефективності та стійкості в глобальному бізнес-середовищі.

Ці завдання допоможуть досягти поставленої мети дослідження та сприятимуть покращенню якості прийнятих рішень у сферах підприємництва, логістики та торгівлі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням питань щодо оцінки проєктів в підприємницькій діяльності займалися: Бурлакова О.О., Мартиненко І.В., Гетьман А., Жуков В.М., Латов Ю.В., Гордійчук О.В., Таран В.М., Кравчук А.М., Чепурний Є., Шеремет А.Д. Шульга Н.Ю., Якімова Л.М., Яременко С.І., Лісова О.О. [1, 2, 3, 4, 11, 12, 13, 14, 15, 16].

Якщо ж вести мову про проєктування в логістичній та торговельній сферах, увагу було приділено у працях науковців: Стрішенець М.М.,

Стрішенець О.М., Меленицький Д., Павлов К.В., Павлова О.М., Бортнік С.М.
Федашко Т.П., Лялюк А.М., Данилюк Т.І. [6, 7, 8, 9, 10].

Метою статті є дослідження методологічних підходів до оцінки проектів у підприємстві, а саме в логістичній і торгівельних сферах

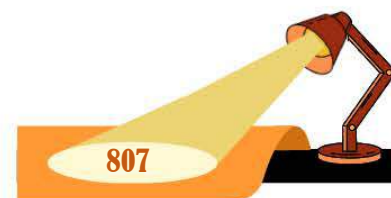
Виклад основного матеріалу. Першим і найбільш важливим етапом у впровадженні будь-якого проекту в сферах підприємництва, логістики та торгівлі є оцінка його ефективності та можливостей. Ефективна оцінка дозволяє не лише визначити фінансову привабливість проекту, але й врахувати багато інших чинників, які можуть вплинути на успіх або невдачу проекту. В дослідженні ми розглянемо теоретичний контекст оцінки проектів у підприємстві, логістиці та торгівлі, визначимо основні принципи та підходи, які лежать в основі цього процесу. Оцінка проектів - це систематичний аналітичний процес, під час якого вивчаються та оцінюються різні аспекти потенційного проекту, включаючи фінансові, економічні, технічні, стратегічні, соціальні та інші фактори. Оцінка допомагає визначити, чи є проект життєздатним, який вплив він матиме на підприємство, і чи він відповідає стратегічним цілям компанії. Оцінка проектів допомагає приймати обґрунтовані рішення щодо інвестицій та розвитку бізнесу. Вона дозволяє визначити, чи варто інвестувати кошти та ресурси в певний проект. Оцінка допомагає ефективно використовувати ресурси, такі як грошові кошти, робоча сила і матеріали, і запобігає їхньому марнотратству на неефективні проекти. Під час оцінки проекту враховуються різні ризики і можливість їхнього виникнення. Це допомагає розробити плани для управління ризиками та зменшення їх впливу.

Оцінка проектів є важливою частиною стратегічного планування компанії. Вона допомагає визначити, як нові ініціативи впишуться в загальну стратегію розвитку. Завдяки оцінці проектів, підприємство може вибирати та розвивати проекти, які підвищують його конкурентоспроможність на ринку. Оцінка також враховує соціальні аспекти проекту, включаючи вплив на співробітників, співтовариство та навколишнє середовище, що робить її інструментом соціальної відповідальності. Усі ці аспекти допомагають компаніям приймати рішення, які сприяють їхньому успіху, стійкості та сталому розвитку в сучасному бізнес-середовищі.

Оцінка проектів у підприємстві та торгівлі є важливим етапом прийняття рішень щодо інвестування, розвитку бізнесу та визначення стратегічних напрямків діяльності. Вона може включати в себе різні методи та підходи залежно від конкретних завдань та характеру проекту. Розглянемо деякі основні методологічні підходи до оцінки проектів у цих сферах, які були визначені науковими та практичними дослідженнями [1]:

Фінансовий аналіз:

Методи дисконтування: такі як чиста сучасна вартість (NPV), внутрішній прибуток (IRR) і термін окупності (PaybackPeriod), дозволяють визначити

прибутковість інвестиційного проекту на основі дисконтування майбутніх грошових потоків. Аналіз витрат і користі (Cost-Benefit Analysis) дозволяє порівняти всі витрати та користь, пов'язані з проектом. Врахування часової структури доходів допомагає зрозуміти, коли очікувати прибутків від проекту. Фінансовий підхід також враховує ризики та використовує дисконт-ставку для приведення всіх грошових потоків до сучасності.

Економічний аналіз:

Методологія вартості підприємства (Enterprise Value): визначення загальної вартості підприємства на основі ринкової ціни акцій, боргових зобов'язань та чистих активів.

Аналіз рентабельності інвестицій: розрахунок коефіцієнтів рентабельності, таких як ROE (Return on Equity) і ROI (Return on Investment) [2].

ROE є показником, який вимірює прибутковість акціонерного капіталу компанії, тобто того капіталу, який належить акціонерам (власникам пакетів акцій). Він розраховується як відношення чистого прибутку компанії до її власного капіталу (акціонерного капіталу). ROI вимірює вигоду або прибуток, отриманий від інвестиції, у відсотках від початкового вкладеного капіталу. Цей показник дуже загальний і може використовуватися для оцінки ефективності будь-яких інвестицій, включаючи інвестиції в проекти, акції, нерухомість і т. д. Обидва ці показники дуже важливі для інвесторів і керівників компаній. ROE зазвичай використовується для внутрішнього аналізу ефективності компанії, коли власники хочуть зрозуміти, наскільки прибутково використовується їхній власний капітал. ROI, натомість, допомагає інвесторам приймати рішення про те, чи варто інвестувати гроші в певний проект або активи.

Стратегічний аналіз:

SWOT-аналіз: визначення сильних і слабких сторін, можливостей та загроз для проекту. SWOT-аналіз є потужним інструментом управління, який допомагає компаніям отримати чітке уявлення про свої сильні та слабкі сторони, а також визначити можливості та загрози, що стоять перед ними. SWOT-аналіз допомагає фінансовим керівникам та командам приймати обґрунтовані рішення та розробляти фінансові стратегії, які відповідають поточному стану компанії та її майбутнім цілям. Фінансовий відділ може використовувати сильні сторони компанії для підвищення прибутковості, такі як ефективне управління фінансами та інвестиція в інновації.

SWOT-аналіз виявляє слабкі сторони та розробляє стратегії для їх вдосконалення. Це може включати в себе зниження витрат або оптимізацію управління ресурсами. Відділ може ідентифікувати можливості для зростання та розвитку, такі як нові інвестиційні проекти або розширення ринків. Загрози можуть вплинути на фінансовий стан компанії, тому фінансовий відділ повинен розробити плани та стратегії для їх запобігання або мінімізації наслідків [3].

Методологія портфеля проектів: вибір найбільш привабливих проектів для реалізації, враховуючи стратегічні цілі компанії. Ця стратегічна практика допомагає компаніям визначати, пріоритизувати та керувати набором проектів, що сприяють досягненню їхніх стратегічних цілей. Методологія портфеля проектів допомагає фінансовим керівникам приймати обґрунтовані рішення щодо розподілу ресурсів та інвестицій, забезпечуючи максимальну ефективність та досягнення стратегічних цілей [4]:.

1. Аналіз ризиків допомагає вибрати проекти з меншими фінансовими ризиками та зменшує ймовірність невдач.
2. Портфель проектів допомагає раціонально розподілити бюджет та інші ресурси, забезпечуючи їхнє оптимальне використання.
3. Методологія портфеля проектів дозволяє компаніям планувати на довгострокову перспективу та забезпечувати сталість та стійкий ріст.

Методи оцінки ризиків:

Аналіз чутливості: визначення впливу зміни ключових параметрів на фінансові показники проекту. Аналіз чутливості зосереджується на впливі змін в конкретних параметрах або змінних на фінансові результати. Він допомагає визначити, наскільки вразливе рішення є до змін в окремих факторах.

Аналіз чутливості використовується для визначення впливу конкретних факторів на фінансові результати. Він часто використовується для визначення ключових ризиків та можливостей, пов'язаних з рішеннями. Зазвичай це використовується на ранньому етапі аналізу, коли необхідно визначити, які параметри найбільше впливають на результати.

Метод Монте-Карло [5]: моделювання різних сценаріїв розвитку подій для оцінки ймовірності різних результатів. Метод Монте-Карло допомагає фінансовим аналітикам визначати ймовірність різних фінансових ризиків та невизначеності. Він використовується для оцінки фінансових опцій, таких як опціони на акції чи процентні ставки.

1. Цей метод дозволяє розробляти точніші бюджети та прогнози з урахуванням невизначеності.
2. Створювати стратегії управління ризиками та приймати обґрунтовані рішення щодо інвестицій та фінансових операцій.
3. Підвищити якість фінансових рішень та знизити ступінь невизначеності у фінансовому управлінні, що робить його цінним інструментом у світі фінансів.

Соціально-економічний аналіз:

Оцінка впливу на оточуюче середовище (Environmental Impact Assessment, EIA) [6]: врахування екологічних та соціальних аспектів проекту. Цей підхід допомагає забезпечити більш стале та екологічно збалансоване економічне розвиток, враховуючи вплив на природне середовище та суспільство.

Основні переваги та застосування ЕІА [7]:

- ЕІА дозволяє ідентифікувати та оцінювати потенційні негативні впливи економічних рішень на природу та суспільство. Це важливо для запобігання негативним наслідкам та зменшення ризику для бізнесу та інвесторів.

- ЕІА допомагає враховувати екологічні та соціальні аспекти у стратегічному плануванні та розвитку бізнесу. Це сприяє сталому росту та збереженню природнього середовища.

- ЕІА враховує думку та інтереси громадськості та зацікавлених сторін. Це сприяє легітимності та сприйняттю проектів та рішень в громадському середовищі.

- ЕІА може сприяти розробці та впровадженню нових технологій та підходів, які зменшують вплив на навколишнє середовище та ефективніше використовують ресурси.

- Деякі інвестори та фінансові установи можуть вимагати проведення ЕІА для проектів, що мають значний екологічний вплив. Це може забезпечити доступ до фінансування.

Стрес-тести і сценарійний аналіз :

Врахування екстремальних ситуацій та кризових сценаріїв для оцінки стійкості проекту до негативних змін на ринку або внутрішніх проблем. Особливо важливим є за умов заходження нових методик випадків монополізації різних видів ринків [8]:. Стрес-тестування включає в себе оцінку того, як компоненти системи (наприклад, фінансові установи, інвестиційні портфелі, галузі господарства) реагують на негативні або стресові сценарії. Це можуть бути економічні кризи, різкий зріст процентних ставок, падіння цін на активи тощо.

Стрес-тести використовуються для визначення, які ризики можуть виникнути в різних стресових умовах та чи є необхідність в прийнятті заходів для зменшення цих ризиків. Це особливо важливо для фінансових інституцій та регуляторів.

В свою чергу *сценарійний аналіз* передбачає розгляд різних можливих сценаріїв розвитку подій, які можуть вплинути на конкретну ситуацію чи проект. Це може включати різні комбінації факторів та подій. Сценарійний аналіз використовується для оцінки впливу різних варіантів подій на результати та ризики. Він допомагає приймати більш обґрунтовані рішення, беручи до уваги можливі альтернативи.

Стрес-тести зазвичай фокусуються на критичних або несподіваних подіях та їхньому впливі на систему. Сценарійний аналіз дозволяє розглядати більше різноманітних можливих сценаріїв, включаючи як позитивні, так і негативні варіанти.

Бенчмаркінг:

Порівняння фінансових та операційних показників проекту з аналогічними показниками конкурентів або схожими проектами на ринку.

Ці підходи можуть комбінуватися залежно від конкретного завдання та характеру проекту. Важливо враховувати всі фактори, що впливають на успішність та ефективність проекту, і проводити зовнішню та внутрішню оцінку, щоб зробити обґрунтоване рішення. Основні етапи, які є характерними для Бенчмаркінгу:

1. Встановлення конкретних цілей та областей, які ви хочете порівняти та покращити.
2. Вибір компаній або організацій, які є належними аналогами для порівняння.
3. Збір відповідних даних про діяльність та результати ваших об'єктів бенчмаркінгу.
4. Порівняння ваших даних з даними об'єктів бенчмаркінгу для визначення відмінностей та подібностей.
5. Виявлення найкращих практик і методів, які використовуються успішними компаніями.
6. Розробка конкретного плану для досягнення покращень на основі знайдених відмінностей і найкращих практик.
7. Впровадження запланованих змін та відстеження результатів.

Застосування Бенчмаркінгу:

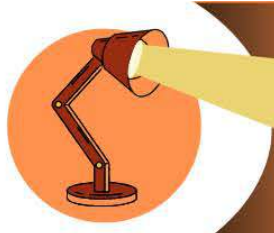
1. Бенчмаркінг допомагає виявити можливості для покращення якості продуктів та послуг.
2. Покликаний допомагати та визначити, як можна оптимізувати процеси та підвищити продуктивність.
3. Бенчмаркінг дозволяє знаходити способи зменшення витрат та підвищення ефективності.
4. Цей метод допомагає компанії розвивати конкурентну перевагу, враховуючи найкращі практики ринку.
5. Бенчмаркінг сприяє покращенню процесів управління та прийняття рішень. Він є потужним інструментом для постійного удосконалення та інновацій і може бути застосованим в різних галузях та видовищах бізнесу.

Фінансовий аналіз

Фінансовий аналіз є одним із найважливіших та найпоширеніших методів оцінки проектів у сферах підприємництва, логістики та торгівлі. Цей методологічний підхід базується на аналізі фінансових показників та має на меті визначити фінансову стійкість, прибутковість та фінансові можливості проекту. У фінансовому аналізі використовуються різноманітні фінансові показники для оцінки проекту, серед яких основні включають:

1. Внутрішню норму доходності (IRR): Визначає дохідність проекту та можливість отримати внутрішню норму прибутку, яка перевищує витрати капіталу.

2. Період окупності (Payback Period): Вказує, за скільки часу проект поверне інвестований капітал.

3. Чистий поточний дохід (Net Present Value, NPV): Оцінює чистий поточний дохід, який може бути отриманий в результаті проекту, приведений до сучасної вартості.

4. Внутрішній прибуток (Internal Rate of Return, IRR): Вказує на ставку прибутку, при якій NPV дорівнює нулю.

Фінансовий аналіз має декілька переваг, включаючи:

Об'єктивність: Він базується на конкретних фінансових даних та показниках, що робить його об'єктивним методом оцінки.

Простота: Фінансовий аналіз легко розуміти та використовувати.

Існуючі обмеження:

Фінансовий аналіз ігнорує багато нефінансових аспектів, такі як соціальні та екологічні впливи проекту мають бути чутливим до даних та припущень, на яких базується аналіз.

Фінансовий аналіз використовується у практиці для оцінки різних аспектів проектів у підприємстві, логістиці та торгівлі, включаючи великі інвестиційні проекти, розширення бізнесу, а також оцінку ризиків та прибутковості. Він допомагає визначити, чи є проект фінансово привабливим та чи варто інвестувати в нього капітал.

Економічний аналіз

Економічний аналіз - це ключовий методологічний підхід до оцінки проектів у сферах підприємства, логістики та торгівлі. Цей підхід допомагає визначити, чи є проект фінансово вигідним та ефективним, і допомагає приймати обґрунтовані рішення щодо інвестицій та розвитку бізнесу.

Основні показники економічного аналізу включають в себе:

NPV (чиста сучасна вартість): Цей показник визначає різницю між сумою дисконтованих грошових потоків і витратами на проект. Позитивне значення NPV вказує на прибутковість проекту. IRR (внутрішній прибуток): Це внутрішньорічна ставка доходності, при якій NPV дорівнює нулю. Вища IRR свідчить про більш вигідний проект.

ROI (питомий прибуток): ROI показує, скільки відсотків прибутку генерується відносно вкладених коштів.

Термін окупності (Payback Period): Цей показник визначає, скільки часу потрібно для повного повернення інвестицій.

Переваги:

1. Об'єктивність: Економічний аналіз ґрунтується на числах і конкретних даних, що робить його об'єктивним методом оцінки.

2. Прийняття рішень: Дозволяє приймати обґрунтовані рішення щодо інвестицій та розвитку бізнесу, особливо коли порівнюються різні альтернативи.

3. Оцінка ризиків: Враховує ризики і можливі наслідки для фінансових результатів проекту.

Обмеження:

1. Залежність від точності даних: результати економічного аналізу можуть сильно залежати від точності та об'єктивності вхідних даних і прогнозів.
2. Складність моделювання: розрахунки можуть бути складними та часоємними, особливо для складних проектів.
3. Врахування тільки фінансових аспектів: економічний аналіз зазвичай не враховує соціальні, екологічні та інші аспекти проекту, які можуть мати важливе значення для сталості та прийняття рішення.

Економічний аналіз активно використовується в практиці для оцінки проектів у підприємстві, логістиці та торгівлі. Він допомагає підприємствам визначити, чи є певний проект фінансово вигідним, і чи він варто інвестування. Економічний аналіз використовується для прийняття рішень щодо розвитку бізнесу, вибору проектів для інвестування, оцінки вартості підприємства та багато інших аспектів бізнесу. Цей методологічний підхід допомагає підприємствам оптимізувати вкладення коштів і планувати свою діяльність з максимальною ефективністю.

Стратегічний аналіз

Стратегічний аналіз є одним із ключових методологічних підходів до оцінки проектів у підприємстві, логістиці та торгівлі. Цей підхід дозволяє оцінити, чи відповідає проект стратегічним цілям і планам компанії, а також допомагає враховувати внутрішні та зовнішні фактори, які можуть впливати на його успішність.

Основні показники стратегічного аналізу включають в себе:

1. SWOT-аналіз: SWOT стоїть за аббревіатурою Strengths (сильні сторони), Weaknesses (слабкі сторони), Opportunities (можливості) і Threats (загрози). Цей аналіз допомагає визначити внутрішні та зовнішні фактори, які можуть вплинути на проект.
2. Аналіз конкурентоспроможності: допомагає визначити позицію компанії на ринку та її конкурентні переваги і недоліки порівняно з іншими гравцями.
3. Аналіз ризиків та можливостей: оцінює потенційні ризики і можливості для проекту та компанії загалом.
4. Аналіз вартості ланцюжка постачання: визначає ефективність ланцюжка постачання та можливості його оптимізації.

Переваги:

1. Врахування стратегічних цілей: дозволяє визначити, чи відповідає проект стратегічним цілям і вирішує стратегічні завдання компанії. Особливим є досягнення синергетичної взаємодії [9]:
2. Врахування внутрішніх та зовнішніх факторів: допомагає оцінити вплив факторів навколишнього середовища на проект.
3. Забезпечення конкурентоспроможності: дозволяє компаніям зберігати або збільшувати свою конкурентоспроможність на ринку.

Обмеження:

1. Суб'єктивність: SWOT-аналіз і інші стратегічні інструменти можуть бути суб'єктивними і залежать від оцінок та думок учасників процесу.

2. Неоднозначність результатів: результати стратегічного аналізу можуть бути неоднозначними, і їх інтерпретація може розходитися в залежності від осіб, які проводять аналіз.

3. Обмежена орієнтація на майбутнє: стратегічний аналіз, як правило, спрямований на оцінку поточного стану і майбутніх перспектив, але не завжди враховує довгострокові виклики.

Стратегічний аналіз широко використовується в практиці для оцінки проектів у підприємстві, логістиці та торгівлі. Він допомагає компаніям визначати свою стратегічну спроможність, вибирати проекти та напрямки діяльності, які відповідають їхнім стратегічним цілям, і приймати обґрунтовані рішення щодо розвитку. Стратегічний аналіз також використовується для адаптації до змін на ринку та мінімізації ризиків, пов'язаних з стратегічними рішеннями.

Висновки. Нами було розглянуто три ключових методологічних підходи до оцінки проектів у сферах підприємства, логістики та торгівлі: фінансовий аналіз, економічний аналіз та стратегічний аналіз. Кожен з цих підходів має свої основні показники, переваги та обмеження, а також відіграє важливу роль у процесі прийняття рішень та оцінці проектів у бізнес-середовищі.

Фінансовий аналіз дозволяє оцінити фінансову стійкість та рентабельність проекту. Він зосереджений на фінансових показниках, таких як NPV, IRR, ROI, і допомагає визначити, чи є проект фінансово вигідним. Особливої уваги при реалізації фінансового аналізу слід приділити механізмам ф'ючерсної торгівлі, яка змогла би запрацювати в Україні, шляхом реалізації низки організаційних і законодавчих заходів [10].

Економічний аналіз більше зорієнтований на економічну придатність проекту, враховуючи всі його внутрішні та зовнішні витрати та користь. Він оцінює вплив проекту на бізнес та економіку в цілому. Стратегічний аналіз допомагає визначити, чи відповідає проект стратегічним цілям компанії та чи враховує він сильні та слабкі сторони організації, а також можливості та загрози на ринку.

Завдяки цим методологічним підходам, підприємства мають можливість здійснювати комплексну оцінку проектів, враховуючи різноманітні фактори та аспекти їхньої діяльності. Залежно від конкретних цілей та характеру проекту, вони можуть використовувати один чи кілька з цих методологічних підходів для прийняття обґрунтованих рішень та забезпечення успішності своїх ініціатив у сучасному бізнес середовищі.

Узагальнюючі результати спрямовані на систематизацію та аналіз методологічних підходів до оцінки проектів у сферах підприємства,

логістики та торгівлі з метою визначення їхнього впливу на прийняття стратегічних рішень. Основною метою було надати підприємствам та торговельним і логістичним організаціям інструментарій для більш обґрунтованого та ефективного управління проектами з метою забезпечення їхнього стабільного розвитку та конкурентоспроможності.

В ході виконання поставлених завдань було проведено огляд та ідентифіковано основні методологічні підходи до оцінки проектів у підприємстві та торгівлі. Порівняння цих підходів дозволило визначити їхні переваги та недоліки у контексті практичного застосування. Також був проаналізований вплив цих методологій на прийняття стратегічних рішень у бізнес-середовищі.

Отримані результати дозволяють підприємствам та торговельним і логістичним організаціям краще розуміти, які методи оцінки проектів можуть бути найбільш відповідними для їхніх потреб та ситуацій. Крім того, вони можуть використовувати надані в статті рекомендації для підвищення ефективності та стійкості в глобальному бізнес-середовищі. Результати цього дослідження сприятимуть покращенню процесу управління проектами та прийняття обґрунтованих стратегічних рішень, що є важливим для досягнення успіху в конкурентному світі бізнесу.

Література:

1. Бурлакова О.О., Мартиненко І.В. Методологічний аспект аналіз у інвестиційних проектів підприємств. *Економічний вісник університету*. 2019. № 39. С. 7-12.
2. Гетьман А. Методи та моделі оцінки інвестиційних проектів. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016.
3. Жуков В.М. Економічний аналіз інвестиційних проектів. Київ : КНЕУ, 2018.
4. Латов Ю.В., Гордійчук О.В. Стратегічний аналіз інвестиційних проектів. *Економіка, фінанси, управління*. 2019. № 2(22). С. 12-18.
5. Методичні рекомендації щодо проведення економіко-математичного моделювання при оцінці інвестиційних проектів. Міністерство економіки України, 2007.
6. Стрішенець М.М., Павлова О.М., Павлов К.В. Просте товарне виробництво і зародження мануфактур в Україні : монографія. Луцьк : видавництво «Терен», 2019. 292 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/15853>.
7. Стрішенець О.М., Маленицький Д. Теоретичні підходи до формування стратегії розвитку підприємства, її класифікація та етапів упровадження. Актуальні проблеми прикладної економіки : колективна монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2017. С. 52-63.
8. Павлов К., Стрішенець О. Аналітико-методологічні засади визначення ступеня монополізації ринків. Обліково-аналітичне забезпечення суб'єктів господарювання в умовах євроінтеграції : монографія. Рівне : НУВГП, 2019. С. 36-50.
9. Павлова О.М., Павлов К.В., Бортнік С.М., Федашко Т.П., Крамар О.Ю. Синергія методологічних підходів до аналізу соціально-економічних систем. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Том 8. № 2. С. 187-132. URL: <http://ujae.org.ua/synergiya-metodologichnyh-pidhodiv-do-analizu-sotsialno-ekonomichnyh-system/>.
10. Павлов К.В., Лялюк А.В., Павлова О.М., Данилюк Т.І. Економіка та організація біржової діяльності : навчальний посібник. Луцьк : ФОП Мажула Ю.М., 2023. 274 с.

11. Таран В.М., Кравчук А.М. Фінансовий аналіз і оцінка інвестиційних проєктів. Київ : КНЕУ, 2018.
12. Чепурний Є. Ефективність інвестиційних проєктів: методологія оцінки та аналіз. Львів : Новий Світ, 2019.
13. Шеремет А.Д. Оцінка інвестиційних проєктів в умовах нестабільності. *Економіка та управління підприємствами в умовах нестабільності*. 2016. № 4(26). С. 194-198.
14. Шульга Н.Ю. Стратегічний аналіз інвестиційних проєктів: методологія та практика. *Економічний часопис-XXI*. 2017. № 1-2(1). С. 123-126.
15. Якимова Л.М. Фінансовий аналіз інвестиційних проєктів. Київ : КНЕУ, 2018.
16. Яремко С.І., Лісова О.О. Методи оцінки ризиків інвестиційних проєктів. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. 2019. № 944. С. 251-257.

References:

1. Burlakova, O.O., & Martynenko, I.V. (2019). Metodolohichnyj aspekt analiz u investytsijnykh proektiv pidpryemstv. [Methodological aspect of analysis of investment projects of enterprises]. *Ekonomichnyj visnyk universytetu – Economic Bulletin of the University*, 39, 7-12 [in Ukrainian].
2. Het'man, A. (2016). *Metody ta modeli otsinky investytsijnykh proektiv*. [Methods and models of assessment of investment projects]. L'viv: Vydavnytstvo L'vivs'koi politekhniki [in Ukrainian].
3. Zhukov, V.M. (2018). *Ekonomichnyj analiz investytsijnykh proektiv*. [Economic analysis of investment projects]. Kyiv: KNEU. [in Ukrainian].
4. Latov, Yu.V., & Hordijchuk, O.V. (2019). Stratehichnyj analiz investytsijnykh proektiv. [Strategic analysis of investment projects]. *Ekonomika, finansy, upravlinnia – Economy, finance, management*, 2(22), 12-18 [in Ukrainian].
5. Metodychni rekomendatsii schodo provedennia ekonomiko-matematychnoho modeliuвання pry otsyntsi investytsijnykh proektiv. (2007). [Methodological recommendations for conducting economic-mathematical modeling when evaluating investment projects]. Ministerstvo ekonomiky Ukrainy, [in Ukrainian].
6. Strishenets', M.M., Pavlova, O.M., & Pavlov, K.V. (2019). *Proste tovarne vyrobnytstvo i zarozhennia manufaktur v Ukraini*. [Simple commodity production and the emergence of manufactories in Ukraine]. Luts'k: vydavnytstvo «Teren». [in Ukrainian]. Retrieved from <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/15853>.
7. Strishenets', O.M., & Malenyts'kyj, D. (2017). *Teoretychni pidkhody do formuvannia stratehii rozvytku pidpryemstva, ii klasyfikatsiia ta etapiv uprovadzhennia. Aktual'ni problemy prykladnoi ekonomiky*. [Theoretical approaches to the formation of an enterprise development strategy, its classification and stages of implementation]. Luts'k: Vezha-Druk. [in Ukrainian].
8. Pavlov, K., & Strishenets', O. (2019). *Analitiko-metodolohichni zasady vyznachennia stupenia monopolizatsii rynkiv. Oblikovo-analitychne zabezpechennia sub'ektiv hospodariuvannia v umovakh ievrointehratsii*. [Mikluha Analytical and methodological principles of determining the degree of monopolization of markets. Accounting and analytical support of economic entities in the conditions of European integration]. Rivne: NUVHP. [in Ukrainian].
9. Pavlova, O.M., Pavlov, K.V., Bortnik, S.M., Fedashko, T.P., & Kramar, O.Yu. (2023). Synerhiia metodolohichnykh pidkhodiv do analizu sotsial'no-ekonomichnykh system. [Synergy of methodological approaches to the analysis of socio-economic systems]. *Ukrains'kyj zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky – Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, 8(2), 187-132. Retrieved from <http://ujae.org.ua/synergiya-metodolohichnyh-pidhodiv-do-analizu-sotsialno-ekonomichnyh-system/> [in Ukrainian].

10. Pavlov, K.V., Lialiuk, A.V., Pavlova, O.M., & Danyliuk, T.I. (2023). *Ekonomika ta orhanizatsiia birzhovoi diial'nosti. [Economics and organization of exchange activity]*. Luts'k: FOP Mazhula Yu.M. [in Ukrainian].

11. Taran, V.M., & Kravchuk, A.M. (2018). *Finansovyy analiz i otsinka investytsiynykh proektiv. [Financial analysis and evaluation of investment projects]*. Kyiv: KNEU. [in Ukrainian].

12. Chepurnyj, Ye. (2019). *Efektivnist' investytsiynykh proektiv: metodolohiia otsinky ta analiz. [Efficiency of investment projects: assessment methodology and analysis]*. L'viv: Novyj Svit. [in Ukrainian].

13. Sheremet, A.D. (2016). Otsinka investytsiynykh proektiv v umovakh nestabil'nosti. [Evaluation of investment projects in conditions of instability]. *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy v umovakh nestabil'nosti – Economics and enterprise management in conditions of instability*, 4(26), 194-198 [in Ukrainian].

14. Shul'ha, N.Yu. (2017). Stratehichnyj analiz investytsiynykh proektiv: metodolohiia ta praktyka. [Strategic analysis of investment projects: methodology and practice]. *Ekonomichnyj chasopys-KhKhI – Economic magazine-XXI*, 1-2(1), 123-126 [in Ukrainian].

15. Yakymova, L.M. (2018). Finansovyy analiz investytsiynykh proektiv. [Financial analysis of investment projects]. Kyiv: KNEU. [in Ukrainian].

16. Yaremko, S.I., & Lisova, O.O. (2019). Metody otsinky ryzykiv investytsiynykh proektiv. [Methods of risk assessment of investment projects]. *Visnyk Natsional'noho universytetu "L'vivs'ka politekhnikha" – Bulletin of the Lviv Polytechnic National University*, 944, 251-257 [in Ukrainian].

